№ 10 ԹԵՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏ

1896

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ԹԵՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏ 13 № 10

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հրատարակւում է ամեն չորեքշաբթի օրերը

Տարեկան գինն է Թէհրանում 12 ղռն. վեցամսեան 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղ. վեցամսեան 8 ղ. Ռուսաստան 3 ռուբլի. վեցամսեան 2 ռուբլի. Օտար երկիրները 8 ֆրանկ. վեցամսեան 5 ֆրանկ: Հասցէ՝ Téhéran Rédaction ASTCH-AREVELIAN

«ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ» Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր բացի կիրակի եւ տօն օրերն:

Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով. իւրաքանչիւր բառին 1 շահի:

ԲԱՑՒԵԼ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 1896 Թ.

Ա. Տ. „ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ“ Ա. Տ.

Բաժանորդագինն է Թէհրանում տարեկան 12 ղռան վեցամսեայ 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղռան, վեցամսեայ 8 ղռան։ Ռուսաստան տարեկան 3 ռուբլի վեցամսեայ 2 ր. Օտար երկիրներ 8 Ֆրանկ վեցամսեայ 5 ֆ. Թէհրանում ձեռքով ծախուածները հատը 6 շահի: բաժանորդագինը կանխիկ է։

Բաժանորդագրութեան համար դիմել ուղղակի խմբագրութեան։ Téhéran, Redaction Astgh-Arevelian.

Ա Զ Գ

Նամակներ և թղթակցութիւններ ուղղել հետևեալ հասցէին։

Խմբագրութիւն Աստղ-Արևելեանի՝ Redaction du journal Astgh-Arevelian

Խնդրում ենք այն ամեն պարոններից, որոնք գործ ունին խմբագրութեանս հետ, իրենց նամակները ուղղակի խմբագրութեանս հասցէին ուղղեն և ոչ թէ մասնաւոր անձանց։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կրօն և ազգութիւն. Հայկական հարց. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ճինում ենք և քանդում. Նամակ խմբագրութեան Էնզէլի. Նամակ Ռաշտից. Նամակ Դավրէժից. ԳԻՏԱԿԱՆ Ծխախոտի գործածութիւնը. Ներքին լուրեր. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. Յայտարարութիւններ։ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ Դէպ 'ի Հայաստան. Մի քանի խօսք կնոջ մասին։

ԿՐՕՆ ԵՒ ԱԶԳՈՒԹԻՒՆ

Մի՞թէ կարելի է ասել, թէ առանց կրօնի՝ ազգութիւն և առանց ազգութեան կրօնը կարող է պահպանուել. մենք լաւ գիտենք և խորապէս համոզուած ենք թէ այս երկու հսկաների յառաջադիմական զուգընթաց քայլերիցն է կախուած մեր կամ որևէ ազգի գոյութիւնը, դարերի ընթացքում առացած փորձառութիւնները մեզ լաւ հաւատացրել են թէ առանց մեր եկեղեցու և կրօնի գոյութիւնը պահպանելու, մեռած պիտի լինէր մեր ազգը, կորած կը լինէր մեր անունը և ոչ մի հետք անգամ չպիտի տեսնուէր մեզանից. մեր ազգային պատմութիւնն որդէն, մեր աչքի առաջ դնում է անթիւ պատերազմների մի անվերջ շարք, որ մղուել են մեր քաջ նախնեաց ձեռամբ ի սէր կրօնի և ազգի. ով գիտէ Ս. Վարդանայ պատերազմի և Ավարայրի դաշտի նահատակաց պատմութիւնը, պիտի վկայէ և հաստատէ թէ մեր ազգը միշտ մաքառել է իւր եկեղեցին հաստատ և անխախտ պահելու համար որին փարում է նա դեռ մինչև այսօր և պիտի փարէ մինչ յաւիտեան ուստի եթէ մի ազգ, ինչպիսին է հայը իւր Ս. եկեղեցու և կրօնի պաշտպանութեան համար տուել է, հազարաւոր բիւրաւոր և միլիոնաւոր զոհեր, նա չպիտի կարողանայ ասել, թէ առանց կրօնի կարող է կենդանի մնալ. հետևաբար աւելորդ և անտեղի է մի դաս ինքնակոչ քարոզիչների՝ եկեղեցու ճակատից արտասանած ճառերը և քարոզները, ժողովուրդը համոզեցնելու համար թէ նախ պէտք է կրօնասէր լինել և ապա ազգասէր, և թէ ազգը կամ ազգասիրութիւնը որևէ նշանակութիւն չունին, թէ մենք պէտք է նախ երկնից թագաւորութեան մէջ մեզ հանգիստ և անդորր օրեր պատրաստենք և ապա մտածենք մեր ներկայ վիճակի վրայ և շատ այսպէս փթած խօսքեր...

Այո, երկնից թագաւորութեան վրայ կարող են անդադար մտածել և նորա ոսկեղէն դռներն անգամ բաղխել միայն այն պարոնները որոնք ամսական հարիւրաւոր ոսկիներով վարձատրւում են միայն անդորր և ամենաքաղցր կեանք վարելու համար, որոնց կենաց ամենածանր դժուարութիւնն է, ննջարանից ճաշարան, և ճաշարանից գրադարանի անվերջ ճանապարհը կտրել օրական գէթ երկու անգամ և ոչ թէ անտառներում ու լեռներում ձմեռուան քարը ճաթեցնող ցրտի մէջ, մերկ, ոտաբոբիկ, անօթի և կիսամեռ տառապողը... Ի՞նչպէս կարելի է այս վերջինից պահանջել թէ դու այսօրուայ տառապանքդ մոռացի՛ր, կոյս աղջկադ լլկուելն և կնոջդ՝ քո ներկայութեամբ բռնաբարուելուն աչք գոցիր և թէ կաթնկեր մանկանդ, նիզակների ծայրին տեսնելիս սիրտդ քարացրու որդուդ գլուխը աչքիդ առաջ կտրւում է մի ողբար, վերջապէս քեզ խողխողում են մի՛ խօսիր, մի՛ դիմադրիր, մէկ խօսքով ապուշ կտրուիր և ձեռնատարած երկնից թագաւորութեան քաղցր օրերը խնդրէ...։

Իրօք, ոքանչելի հաշիւ է այդ և լաւ միջոց քրիստոնէական կրօնքը հաստատ և անմահ պահելու։ Ի՞նչպէս կարող է մի ազգ կրօնասէր լինել, եթէ նոյն իսկ իւր սիրած ու փայփայած կրօնքը պահելու և պաշտպանելու միջոցներն իւր ձեռքով և անպայման հնազանդութեամբ կջլատէ... կրօնասիրութիւնը ինչպէս է կարող գոյութիւն ունենալ երբ նորան սիրողները անյայտացել և բնաջինջ են դառել. վերջապէս որ ազգն է որ կարողացել է առանց իւր գոյութիւնը պաշտպանելու պահել և սիրել իւր կրօնը. մէկ խօսքով, գիտակը, մեռածը և անշունչը ինչպէս է կարող պարծենալ իւր կրօնասիրութեամբ. ըստ մեզ, այդ քարոզները և յորդորները ուրիշ ոչինչ են եթէ ոչ կրօնամոլութեան և մոլեռանդութեան հրաւիրող հրապուրիչ և ոսկեզօծ խօսքեր, որոնք, բացի մեր երիտասարդների ծիծաղը յարուցանել, ուրիշ ոչինչ չեն կարող անել. ուստի լաւ կանեն մեր ինքնակոչ երկնից թագաւորութեան հաւաղատ ժառանգ քարոզիչները որ չաշխատեն թմրեցնել մեր և մեր երիտասարդութեան, անսահման ճիգերով և անթիւ զոհողութիւններով արթնցրած զգացումը, որովհետև այդ անելով նոքա դաւաճանում են թէ աստծուն և թէ մարդկութեան և գիտակցաբար մեռցնում են նորա որդւոց բարոյականութիւնը ու մոլորեցնում են նոցա արթուն միտքը, վերջապէս այսպիսի մի վճռողական րոպէում և հոգեվարքում որ գտնւում է մեր կիսակործան ազգը երբէք այդպիսի անդամալուծող և անհամ ու հոտ քարոզների պէտքը չի զգում, հանգիստ պէտք է թողնել նրան։

Սոկրատ Մ. Գելոֆեանց.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Daly News-ի Կ.Պօլսի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւններն է տալիս։

Հալէբից հասած պաշտօնական լրերը հաստատում են Զէյթունցիների հաշտութեան դաշն կապելը, հետեւեալ պայմաններով. նախ ընդհանուր ներում հայ ապստամբներին, որ արդէն յայտարարուել է. Զէյթունի շրջակայքում գտնուող տաճիկների, ինչպէս նաև հայերի մօտ գտնուող բոլոր զինուորական զէնքերը պիտի յանձնուին կառավարութեան, բացի որսի հրացանները, որ ամենքն էլ հաւատրապէս կարող են ունենալ. ընդհանուր ներումը չի կարող ծածկել հասարակաց օրէնքին դէմ գործողների յանցանքը և ոչ էլ պատճառ պիտի դառնայ հարկերի նուազման կամ դադարելուն։ Բ. Դուռը չըպիտի պահանջէ Զէյթունցիների այրած զօրանոցների վերաշինութիւնը, այն պայմանաւ որ Զէյթունցիները, թէ իրենց առաջարկութիւնները և թէ հաշտութեան ներկայ պայմանները ընդունեն իբրև Սուլթանի շնորհը. մի քրիստոնեայ կառավար կտրուի Զէյթունին, համաձայն, Սուլթանի և հզօր Տէրութիւնների մէջ պատրաստուած բարենորոգմանց ծրագրին. Սակայն Բ. Դուռը չի ընդունում իւր քաղաքապահ զօրքը դուրս բերել Զէյթունից. փախստականների ապագայ հանգստութեան համար կառավարութեան կողմից կարգադրութիւններ պիտի լինի, որոնց պիտի վերահսկեն օտար հիւպատոսները Այս առթիւ Զէյթունցիներն, իրենց շնորհակալիքն ուղարկել են Սուլթանին Տէրութիւններին և հաշտարար հիւպատոսներին։

Կեսարիայից հասած մի նամակ տեղեկացնում է թէ, քանի օր առաջ մի Թիւրքի վիրածածկ դիակ է գտնուել գերեզմանատնում, որի պատճառով հազարաւոր Թիւրքեր հաւաքուելով յարձակում են հայոց թաղի վերայ, նոցա ամբաստանելով յիշեալ Թիւրքի սպանութեան գործում. սպառնում էին մի նոր կոտորած անելու. բայց կառավարութիւնը միջամտելով գտնում է թէ այդ սպանութիւնը կատարուել է մի այլ Թիւրքի ձեռքով, որի հետ կռուի էր բռնուած եղել, վերջին (հայոց) կոտորածի ժամանակ, հայերից ձեռք բերած կողոպուտի բաժանելու միջոցին. բարեբաղդաբար սպանուածի եղբայրը յայտնելով ապացուցեց թէ եղեռնագործը Թիւրք է. եթէ ոչ, հասարակութեան լարուած մտքերի եւ յարաբերութեան պատճառով մի նոր կոտորած պիտի սկսէր հայերը ահաբեկուել են այդպիսի դէպքերից։

Խարբերդից լուր է հասնում, թէ կառավարութիւնը, հայերին լուր է տուել թէ, ամեն մի հայ, որ թէ անգղիական և թէ հայկական նըպաստատու ընկերութիւնից, փող, հագուստ կամ որևէ օգնութիւն ընդունէ, անմիջապէս կբանտարկուի. Սիվասի նահանգում ոչ թէ միայն խանութները այլ բոլոր եկեղեցիներն էլ, վերջին խռովութիւններից յետոյ փակուել են. այստեղ դեռ շարունակւում է ձերբակալութիւններ և չքաւորների ու թըշուառների Ասիական նաւահանգիստներ աքսորուելը։

Զէյթունից հասած նոր լրերը հաստատում են, որ Զէյթունցիները յանձնել են կառավարութեան և օտար տէրութեանց քօնսուլներին իրենց պատերազմական զէնքերը, նաև հնչակեան կուսակցութեան պատկանող հինգ հայեր, որոնք համարւում էին Զէյթունի ապստամբութեան պարագլուխներ։ Այդ հինգ հոգին՝ քօնսուլների հսկողութեան տակ, պիտի թողնեն տաճկաստանը և ճանապարհ պիտի ընկնեն դէպի Լօնդօն։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԻՆՈՒՄ ԵՆՔ ԵՒ ՔԱՆԴՈՒՄ

Ժամանակի տևողութեան մէջ հղանում է մի գաղափար, տարիների երկունքը նրան լոյս աշխարհ է ընծայում մարդկային անհամար ջանքերը մշակում են նրա ծրագիրը, ճիգեր են թափւում այդ ծրագրի հիմքը խիստ լայն սկզբունքների վրայ դնելու, սակայն նրա բաղդը և գործադրութիւնը առանց երկար ու բարակ քննութեան յանձնում ենք անհատների՝ որոնց մտաւոր և վարչական ընդունակութիւնները չեն ներկայացնում մի շօշափելի գրաւական։ Այնուհետև այլ ևս մեզ կատարելապէս ազատ ենք համարում նրա պատասխանատուութիւնից և այդ գրծը համարում ենք գործադիր վարչութեան ազատ սեփհականութիւն։ Անցնում է ժամանակ, նկատում ենք մարդկային զգացումները վիրաւորող երևոյթներ. մեզ կատարելապէս արդարացնելու և անախորժութեանց տեղի տալու համար՝ առնում ենք ջուր, լուանում մեր ձեռներն ու հեռանում ասպարէզից և խռոված երեխայի պէս մի անկիւնում նստած, լուռ ու մունջ, ականատես լինում մեր անհամար ջանքերի պտուղը եղող գործի քայքայուելուն ու մինչև անգամ գերեզման իջնելուն.

Մեռաւ գործը, աստուած հոգին լուսաւորէ, կրկին յարութիւն կտանայ։ Բայց չէ որ այդ մահացած գործին կրկին յարութիւն տալու համար հարկաւոր են տարիներ և գերբնական ջանք. ենթադրենք թէ յարութիւն ստացաւ, արդեօք մենք մտածո՞ւմ ենք երբևիցէ անցեալը պատկերացնել մեր աչքի առաջ, մտածո՞ւմ ենք օգուտ քաղել այդ անցեալի մնացներից ոչ, ոչ։

Ակամայ հարց է ծագում թէ ինչից են առաջ գալիս այս բոլորը։ Նրանից որ մեզանում չկայ կամքի ոյժ, որ մենք գիտակցաբար չենք նուիրւում գործին այլ ուրիշներից յետ չմնալու համար՝ մեքենայօրէն հետևում ենք նրանց, որ մենք անընդունակ ենք ընդհանրութեան գործի մէջ մեր անձնական իրաւունքները որոշելում և ըստայնըմ նրանց պաշտպան կանգնելում։ Ուրեմն քանի այս դրութեան ենթակայ է պարսկահայը կարելի է երևակայել թէ դեռ քանի քանի ազգային հսկայ շէնքեր սունկի պէս պիտի աճեն և աստուպի պէս անյայտանան աղերսելով որ իրենց անունն ևս մարդկային անողորմ կրքերի գործիք չը դարձնենք։

Բայց մենք կը մնանք անողոք, կը հիմնենք և կը քանդենք, որովհետև դրա մէջ է կայանում հայի անբանաբարելի ժառանգական յատկութիւններից մէկը. դրա մէջ է միայն բաւականութիւն և բերկրանք գտնում նրա հոգին։

Վաղարշակ բժշկեանց.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Էնզէլի 27 փետր. 96

Էնզէլիի սուրբ Վարդանանց երկսեռ դպրոցի հոգաբարձութիւնը հրապարակաւ յայտնում է իւր խորին շնորհակալութիւնը, հետևեալ ազգասէր անձանց որոնք իւրեանց առատ նուէրները չեն խնայել ի սէր մատաղ սերնդի կրթութեան։

1895 թիւ օգոստոս 1-ից մինչ օրս ստացած ենք պ. Ստեփան Թումանեանցէն 100 ր. պ. Մկրտիչ Էտիլխանեանց 50 ր. պ. Յովհաննէս Ծատուրեան 30 ր. պ. Աւագ Մելիք Ալահվէրդիեանց 25 ր. պ. Մ. Պարոնեանց 25 ր. պ. Նիկոլայ Պարոնեանց 19 ր. պ. Կարասիմ Լիանազով 3 ր. պ. Ս. Ղուկասեան 3 ր. պ. Աղաբէկ Գալբանեանց 10 ր. պ. Դաւիթ Իւզբաշեանց 20 ր. պ. Ս. Ղալըեանց 2 ր. պ. Մարգար Բաբայեանց 25 ր. Մուսիոյ Կուսիս 200 ղռան. պ. Յարութիւն Բաբաեանց 150 ղ. Տէր Ղևոնդ քահանայ Միրիմանեանց 100 ղ. պ. Ն. Ներսէսեանց 100 ղ. պ. Փ. Գիլանեանց 80 ղ. պ. Առիստակէս Տէր Սարգսեանց 50 ղ, պ.պ. Գասպար Կուչնիցեանց, Կ, Քոչարեանց. Իսահակ Տէր Յովհաննէսեանց. Յ. Ամիրխանեանց. Սէրգէյ Նիկիտիչ, Արգիմով 50-ական ղռան պ.պ. Մարտիրոս Խաչիկեանց. Ալէքսան Միքայէլեանց. 40 ղռան. մի Յոյն 30 ղ. Ոմն 25 ղ. պ. Ա. Խաչատուրեանց 20 ղ, պ. Ս. Յովհաննէսեանց 16 ղ. պ. Յ. Աղայեանց 12 ղ. պ. Բաբա Մելիք Բէջանեանց 10 ղռան։

Ռաշտի հայ հասարակութիւնից ստացած ենք. պ.պ. Աբգար Տէր Յակով-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԴԷՊ 'Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գրեց Միքայէլ Ա. Մարգարեան

..........Խոշոր եւ անձոռնի մի հայհոյութիւն այդ միջոցին ականջիս թմբուկը դողացրեց դրանս ետեւից. տեղիցս վեր թռայ, կարծելով որ սատանաները այդ սուրբ տեղերի եւ քարի մտածութիւնների դէմ ունեցած իրենց բնական թշնամութիւնն էին գործ դնում բայց քանի որ այդ հրէշային ձայնն Վանեցիներին էր ուղղուած հետաքրքրութիւնս շարժեցաւ եւ դրանս ետեւից ականջ դրի, որի ճեղքուածներից դուրսում նստում էին երկու մօրուքաւոր այծեր, որոնց վրայ աւելի վանականի մի կերպարանք էր տեսնում. սարսափեցի, որովհետեւ աչքս ու ականջս կարծիքներիս հետ սկսան կռիւ այս տեղ. չէի ուզում հաւատալ որ սրանց բերանն էր այդ սարսափելի բառերն արտասանող, եւ ահա կրկին ու կրկին ականջս լսեց առաջնից աւելի խայտառակ բառեր: Սրանցից մէկն, որ սեւաթախտաւ մի մօրուք ունէր՝ ջրում մի անձ էր եւ կոպիտ կերպով աղուէսի մորթից շինած մի մուշտակ էր հագել: Շատ տեսակ խօսքեր ասելուց յետոյ՝ որոնց մէջից այն հայհոյանքներն լսեցի՝ շարունակեց:

........«Մեր խռովեանն կարծում է թէ ինքն այս վանքի մէջ տեղ պիտի ունենայ որ այս վանեցի վարդապետին էլ ղրկել է:

Ի՞նչ ես ասում, սրանք եկել են որ մեզ հաշտեցնեն, ասաց անշնորհ մի ծիծաղով միւս սեւ մօրուքով վարդապետն որ նոյնպես աղուէսի մորթէ մի մուշտակ էր հագել եւ հաստ ու կարճ մի մարդ էր:

Որի խօսքերից բարկանալով միւսն «ծ'օ. սրանց ....» ասաց, «իրենց գլուխն ուտէ իրենց հաշտութիւնը, մենք ո՛չ հաշտութիւն ենք ուզում, ոչ էլ իրենց, սրանց արժատը պէտք է չորացնել:

Սպասիր, ասաց միւսը գլուխը երերցնելով, այնպէս որ իմ հետաքրքրութիւնս շարժեց երկու ականջներս յաւ բանալու: Սրանք էրզրումի Գրիգորիսի չափ չինին. ծօ., գիտե՞ս ինչ խաղ ղրինք Մատթէոսի գլխին, անտրևն եւ բոբիկ դուրս արինք իրեն այս տեղից, սա էլ այն օրին կարժանանայ: Հէ՜յ... Մուշի միաբանութեան անունն են խել միայն սրանք, Տարօնն էլ իրենց.,...... գլխին կը փլցնենք, վանքն էլ հետը. ճշմարիտ որ ամենին էլ կը սպաննենք, ծօ՛, ինչ՞ պիտի անեն,........ներս պիտի կտրեն: Այս խօսքի վրայ ես ականջներս կապելով ետ քաշուեցայ, էլ չուզեցի լսել այնպիսի պատկառելի բերանների անպատկառ խօսքերն. Մտածեցայ դարձեալ իմ մտածութեանցս ձևն, քը. այս անգամ օտար էր նիւթն եւ օտար էր ազդեցութիւնը: Բայց ինձ դարձեալ շփոթեց անծանօթ մի խօսակցութիւն, ուստի իրենց զայրոյթի հետ իմ հետաքրքրութիւնն էլ կրկին շարժեցաւ. բայց դժբաղդաբար, կամ բարեբաղդաբար նրանց վէճը շուտով դադարեց եւ միասին անորոշ մի ձայնի արտաղրութիւնը լսեցի «Մամբրէ, Հրովարտակ, Գրիգոր» բառերը եւ ահագին մի հայհոյութիւն էլ ետևիցն, ինչու որ միևնոյն ժամանակ քիչ քիչ էլ դռնիցս հեռանում էին: Իմ խորհրդածութիւններս էլ նրանց հայհոյութիւնների հետ միասին դադրեցին, ուստի շուտով հագնուեցայ եւ Առաջնորդական փոխանորդ Գրիգորիս Աղուանեան վար, դասկետին տեսութեան գնացի: Սա սիրով եւ քաղաքավարութեամբ մեր զա, խստը շնորհաւորելուց յետոյ թէյ բերել տուաւ բայց ճանապարհի ծխ- ների ազդեցութիւնից եւ արեգական շառաւիղների անդրադարձութիւնից աչքերս առնուած լինելով սատիկ սկսան ցաւել այդ միջոցին, այնպէս որ արտասուքս սկսան թափել թէյի գաւաթի մէջ- սրա համար ներողութիւն խնդրեցի եւ սենեակս վերադարձայ որի մթութիւնը ինձ մի բժշկից աւելի օգնեց: Մի ժամ անցաւ եւ իմ ուշադրութիւնը գրեթէ միայն իմ աչքերիս ցաւովն էր գրաւուած, երբ յանկարծ սենեակիս դուռը բացուելով հակայաձեւ մի մարդ ներս մտաւ: Սա սեւ մօրուքով մի երիտասարդ էր.գըլխին մի փակեղ էր փաթաթել, միագոյն արեւելեան մի զգեստ էր հագել նախ եւ առաջ կարծեցի թէ Բաղէշցի կամ Կարնեցի մի ուխտաւոր է, բայց տուած ողջոյնը իմ կարծիքս ջրեց, ուստի հրաւիրեցի իրեն որ իմ տեղս նստի վարդապետական պատւի պահանջման համեմատ: Այդ վարդապետը ինձնից հարցրեց թէ.

Խրիմեան Հօր վրայ ինչ տեղեկութիւն ունիք, Մամբրէ Վարդապետն մի նամակ է գրել մեր 3. Մխիթարեան սուրբ հօրը, որի մէջ ասում է թէ Խրիմեան Վարդապետի ձեռքից առաջնորդական պաշտօնն առել են. այդ

բեանց. Աղաւէլ Յովսէփեանց. Աստուածատուր ՏէրՕհանեան 100-ական ղ. պպ. Սարգիս Տէր Սարգ. Յ. Բագիլ 50ական ղ. պ. պ. Յ. Մելիք Եսայեանց. Ա. Յորդանանեան 40-ական ղ. պ. Սահակ Մ. Յովսէփեանց 30 ղ. պ. պ. Յ. Վարդանեան, Ասլանեանց. Մ. Վարդանեանց 25-ական ղ. պ. պ. Ա. Տէր Յովհաննէսեանց. Հ. Բագիլ։ Ոսկան Ոսկանեանց. Գ. Յովսէփեանց 20-ական ղ. պ. Դ. Մ, Պետրոսեանց 15 ղ. պ. պ. Բագրատ Սողոմոնեան. Կ. Խաչատուրեան. Մ. Քոչարեան. Պ. Պետրոսեանց. Ա. Յովսէփեան. Միհրան Հայրապետեան. Մ. Հացագործեան. Մ. Ալաբաբեան. Ս. Կարապետեան. Ա. Պետրոսեանց. Մելիք Ալլահվերդեանց և Միրզա Մեսրոպեանց 10-ական ղ. ճանապարհորդներից 422 ղ. գումարն է 2375 ղ. և 312 րուբլի։

Բացի վերոյիշեալ գումարները Նորտարուայ առթիւ կայացած մանկական երեկոյթից զուտ օգուտ է մնացած մօտ 400 ղրան, և զանազան բարեսէր անձինք նուիրած են ուսումնարանին 14 օրինակ հայոց և օտարազգի լրագիրներ։ Խոնարհաբար խնդրում ենք ձեր պատուական թերթի յառաջիկայ համարներից մէկում մի անկիւն շնորհէք ի գիտութիւն յարգելի նուիրատուաց։

Նախագահ ու Գանձապետ՝

Աւագ Մելիք Ալլահվերդեանց.

Քարտուղար՝

Արիստակէս Տէր Սարգսեանց.

ՆԱՄԱԿ ՌԱՇՏԻՑ

----

15 փետր. 96.

Պարսկաստանի գլխաւոր նահանգներից մէկն է «Գիլանը» Գիլանը իր շրջապատ գաւառներով ունի մօտաւորապէս 5 հազար բնակիչ որոնք նահանգի անունով կոչվում են «գիլաք» դոցա լեզուն զանազանւում է մաքուր պարսկերէնից, հագնում են կարճ և նեղլիկ շորեր, կերակուրներն է խաշած բրինձ և ձուկ, գաւառական «գիլաքները» լինում են չափազանց վախկոտ թուլասիրտ երեսների գոյնը դեղնած սևար և այլն։

Գիլանի երկիրը խոնաւ է. կլիման բարեխառն բուսականութիւնն առատ, ամառ ձմեռ անձրևներ են տեղում, ամբողջ տարին կարելի է տեսնել գետինը ծածկուած կանաչ խոտով որից կենդանիք լաւ սնունդ են ստանում. տների մեծ մասը շինուած է փայտից ու ծղօտներից որոնց ամրութիւնը դիմանում է մինչև մի քանի տարի։ Գիլանի հարաւ արևելեան կողմը ընկած է Ռաշտ քաղաքը շրջապատուած ընդարձակ անտառներով, լեռներով ու ձորերով. քաղաքից 8 մղոն հեռաւորութեան վրայ Սֆիդրուտ գետի մօտ գտնւում է բուտբար գիւղը շրջապատուած ձիթենու ծառերով ու ծառաստաններով որտեղ յունական վաճառատունը ձեռնարկել է ձիթապտղի իւղի գործարան հաստատելու, Փոքիոնապատում։

Գիլաքները որքան վախկոտ նոյնքան էլ աշխատասէր են ամառը նրանց պարապմունքը լինում է աշխատել բրինձի և ծխախոտի արտերի վերայ և մասամբ էլ շերամապահութեամբ. վերջինս նրանց լաւ արհեստն է. իսկ ձմեռը ածխագործութեամբ. ծխախոտի բոյսը առաջին անգամ Գիլանում աճեցրել է պ. Ստեփաննոս մի հայ բժիշկ, որի այդ փորձի համար պատմում են վարձադրուած է կառավարութիւնից։

Վաճառականութիւնն այստեղից դէպի Ռուսաստան է արտահանում շերամից գոյացած մետաքս, մասամբ ծխախոտի տերև և որ մեծ քանակութեամբ բրինձ, Ղազվինից եկած նուշի միջուկ, ընկոյզ բամբակ պիստակ և այլն։

Հայերը թւով 60 տուն են այստեղ, որոնցից մի քանիսը միայն յանձնակատարներ կամ նոյն իսկ գաղթական վաճառականներ են մնացեալը զանազան առևտուրով զբաղուած և մի մասն էլ գինեվաճառներ. կան նաև յոյներ որոնք պարապում են շերամապահութեամբ։

Ռաշտեցիք ունին (ծառազարդ բակով) մի եկեղեցի որին կից է նաև տղայոց դպրոցն ու գրատարանը։

Դպրոցը այժմ ունի 12-ի չափ աշակերտներ, իսկ օրիորդացը 7 կամ 8. չնայելով 95 թւականում ստանում էին 30-ի չափ աշակերտներ և ոչ սակաւ աշակերտուհիք, սակայն շնորհիւ անմիաբանութեան քայքայուեց ազգային հիմնարկութիւնները և տեղիք տուեց աշակերտների և աշակերտուհիների ցրուելուն։

Գ. Սարվարեան.

ՆԱՄԱԿ ԴԱՎՐԷԺԻՑ

----

27 փետր. 96,

Այլ ևս ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ ներկայ ազգերի յառաջադիմութեան կամ յետադիմութեան աստիճանները որոշւում են իրենց վարժարանների քանակութեամբ և նրանց կազմակերպութեամբ, որովհետև այդտեղ է գտնւում այն մեծ նկարը, որ պատկերացնում է ապագայ մի ժողովրդի տիպը իւր հաճելի թէ անախորժ գոյներով։ Սակայն ցաւել պէտք է որ Դավրէժի հայ հասարակութիւնը նայում է և նայել է միշտ այդ հիմնարկութեան վրա;, իբր կարևորութիւնից կատարելապէս զուրկ մի անարժէք բանի։

Մի վարժարանի հոգին համարւում է նախ իւր հոգաբարձութիւնը ապա իւր ուսուցչական խումբը, բայց թէ մեզանում ինչպէս է կազմակերպւում այդ պատասխանատու մարմինը խիստ հեշտ է նկարագրելը։

Կովկասի վարժարանների երկրորդ և երրորդ դասարաններից անընդունակութեան պատճառով արձակուած աշակերտներ, գրաշարներ, տիրացուներ առանց քննութեան, առանց ցենզ պահանջելու ընդունւում և տեղ ենք տալիս մեր վարժարաններում։

Երբ անցեալ ամառ, հազիւ յուլիս ամսում Արամեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը, աճապարանօք կազմակերպում էր ներկայ ուսուցչական խումբը խելահաս մարդիկ արդէն երևակայում էին, թէ դրանից ինչ կը դուրս գայ, և նրանք չը սխալուեցան իրենց ենթադրութեան մէջ, այսօր այդ խումբը ցոյց է տալիս, որ ինքը կոչուած է ոչ թէ մատաղ սերունդ կրթելու, այլ Արամեան դպրոցը մի փտուտ պատերազմի դաշտի վերածելու։

Դեռ պէտք է բաղդաւորութիւն համարենք, որ ներկայ խմբի մէջ գտնւում են մի քանի տեղական ուժեր, որոնք մի կերպով սօլա են տանում գործը։ Պէտք է այս էլ խոստովանուած որ Արամեան դպրոցը իւր գոյութեան օրից մինչև այսօր միշտ սօլա է գնացել փոխանակ կանոնաւոր կերպով կառավարուելու։ (Բացառութիւն համարելով միայն մի քանի տարիներ։

Յոյս ունինք, որ գալ ուսումնական տարեշրջանի համար պատասխանատու անձինք կը մտածեն այդ դպրոցը ազատել ներկայ խմբի մէջ գտնուած մի քանի անդամներից, որոնք, այսպէս ասած մի պատուհաս են այդ դպրոցի համար և կը հրաւիրեն այնպիսի ուսուցիչներ, որոնք իրենց նախորդների քանդածը վերաշինելու հմտութիւն, ոյժ և կորով ունենային։

Ձալ.

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Ծխախոտն անծանօթ էր աշխարհին, մինչև Ամերիկայի գիւտը 1492. ին ուրտեղից ծագում առաւ թէ՝ ծխախոտը և թէ նորա գործածութեան ձևերը որոնք երեք են, ծխել, ծամել և քիթը քաշել։ Առաջին անգամ տնկուեցաւ Մեքսիքոյում և Հիւսիսային Ամերիկայի հարաւային արևմեան կղզիներում որոնցից գլխաւորն է Քիւբա որի մայրաքաղաքն է Հավանա ուրտեղից արտադրւում է զրեթէ ամենալաւ ծխախոտը։ Մի փոքրիկ դէպք կը պատմեմ, որից կարող ենք յետեւցնել թէ հին ժամանակներ ծխախոտը որքան անծանօթ մի բան էր։ Երբ առաջին անգամ Sir Walter Ralugh անգղիացի քաղաքագէտը իւր սենեակում նստած ծխում էր, յանկարծ ծառան նորա

լուրն ստուգութիւն ունի՞։ Չէ՛, որ ասացի երբէք այդպիսի խօսք չկար հասարակութեան բերանը։ Կարելի է որ ես Պօլսից դուրս գալուց յետոյ է վճռուել այդ խնդիրը, որովհետև զրեթէ մի ամիս է որ ես այնտեղից դուրս եմ եկել։

Զարմանալի բան, մի ամսից աւելի է որ այս գիրն եկել է և այդ լուրը ամբողջ գաւառի մէջ տարածուել է. միաբանութիւնը այսօր,վաղն է սպասում որպէս զի Վանեցիներին այս տեղից հալածէ և մանաւանդ աւելի զարմանալին այն է որ Խրիմեան Հօր պաշտօնից հրաժարուելու վրայ հոգով, սրտով ուրախ են։

(Կը շարունակուի)

Julles. Robert

Փոխադրութիւն

ՄԻ ՓԱՆԻ ԽՕՍՔ ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Կնոջ հոգացողութիւնը և աշխատութեան ասպարէզը երևան է գալիս առաւել ևս արհեստաւոր դասակարգում։ Ի՞նչ կը լինէր գործաւորը. երբ հիւանդութիւնը իւր տխուր սառէրը ձգէր նրա բնակարանի վրայ և այնտեղ միայնակ մարդը առանց մխիթարանքի հալուէր ու մաշուէր իւր մ'տքի բովանդում։ Ի՞նչ կը լինէր եթէ չունենար այդ սոսկալի րոպէի մէջ մի քնքոյշ սիրող և հաւատարիմ կուրծք, որը պատրաստ է ամէն մի վայրկեան սփոփել, խօսքերով սրտղանի դնել և դարման տանել նորա ցաւերին։ Ի՞նչ կը լինէր վերջապէս գործաւորը, երբ բազմաթիւ երեխայոց հայր եղած ժամանակ նրա ընկերակիցը չաշխատէր գիշեր և ցերէկ, իւր հարազատի հետ հաւասար բաժանել աշխատանքի բեռը, ծայրը ծայրին հասցնելու համար ինչպէս ասում է ազգային առածը։

Երբ գործաւորը տուն է գալիս իւր ամբողջ օրուայ դառն աշխատանքից՝ իւր պարզ սեղանը պատրաստ է գտնում., կինը ծնկում է ամենալաւ սպասաւորը իւր մարդու և երեխայոց համար։ Նա դուրս է գալիս տնից, ուրա՛խ, հանգիստ, թէ և թողնում է տանը իւր սրտի բեկորները՝ սակայն դիմում է դէպի աշխատանքի վայրը մինչև անգամ մոռանալով նորա ծանրութիւնները։

Տօն և կիւրակէ օրերը շնորհիւ իւր նազելի յեակցի մի այլ կերպարանք է ստանում համեստ արհեստաւորի պարզ բնակարանը. բացի ամէն օրեայ սովորական մաքրութեան աւելանում է և սենեակի ծաղիկներով զարդարելը որոնք տօն և կիւրակէ օրերը տեղ են գտնում համեստ արհեստաւորի բնակարանի մէջ աւելի շուք և ուրախութիւն պատճառելով։

Հետաքրքիր է արհեստաւորին տեսնել իւր տնից դուրս, կնոջ և երեխայոց հետ, թէ և այս շատ դժուար կամ աւելի լաւ ասած՝ ուշ, ուշ է պատահում։ Այդ ընտանիքի իւր Սբ. բնակարանից դուրս գալու պատճառը չէ թէ հազար ու մէկ շռայլ զբօսավայրերն են, այլ դարձեալ իւր սբ. վայր ու բարբը ու մ'աքուր կրծքի տակ գտնուող, քան սառուցը անարատ խղճի ձայնը, հաւատը։ Արհեստաւորը իւր կնոջ և երեխաների հետ դուրս է գալիս իւր բնակարանից, ո՞ւր գնալու, ինչ էք կարծում...... աղօթելու, ախտ այս կամ այն վանքը, եկեղեցին համբուրելու։ Այս տեսակ պարագաներում համեստ արհեստաւորը չէ խնայում՝ իւր լուման քրտինքով ձեռք բերած դրամը ծախսել, առնելու ինչպէս զոհի ոչխարը նոյն կերպ մոմեր, Տիրոջ տաճարը զարդարելու և լուսաւորելու համար և այս իւր քրտնքի գնով գնուած մոմերի լոյսոյ հետ՝ կարծէք թէ ուզում է ասել իւր «Արարչին» ընդունիր Տէր իմ պարզ կրծքից բղխած այն մրմունջները որ զեղում եմ քո Սբ. տաճարիդ մէջ», սակայն այս խօսքերը նա արտասանում է հազիւ լսելի կերպով և այս խօսքերի արտասանելուն վկայողը նորա հանդարտ շարժուող շրթունքներն են։

Եթէ դժբաղդաբար մահը խլում է նրանից տան հեցուկը և կինը մնում է միայնակ՝ նայեցէք նրա հոգւոյ ոյժը,նրա անհաւատալի վարմունքը կարելի է հրաշալի անուանել,ծանրաբեռնուած իւր վշտերից և իւր բազմաթիւ երեխաներից,օրեր,յաճախ ամբողջ անքուն ժամեր աշխատելով և չը կարողանալով բաւականութիւն տալ իւր ապրուստին միացնում է ցերեկին և գիշերուայ քաղցր ժամերը։

Դատեցէք թէ ինչ վիշտ, ինչ յոգնութիւն, ինչ տարակոյս թափվում են նրա ճակատին, ինչ տարօրինակ աշխատութիւն նրան հարկաւոր է. զոհացում տալու համար իրեն պաշարող պետքերին։

(Կը շարունակուի)

մտա եւ նայելով իրեն տիրոջ երեսին տեսաւ որ բերանից ու ռնգերից մուխ է դուրս գալիս. այդ տեսնելուն՝ կարծեց, որ նա ներսից կրակ է ընկել. անմիջապէս դուրս վազելով աղաղակեց թէ տէրս այրւում է նորա բերանից ու ռնգերից մուխ է դուրս գալիս օգնութեան հասէք, ինքն էլ անմիջապէս մի դոյլ ջուր ածեց նորա վրայ: Այս բանը տեղի ունեցաւ հիւսիսային Ամերիկայի վերի մասերում, որ դեռ բոլորովին անծօթ էր ծխախոտի գործածութիւնը: 17-րորդ դարում զարմանալի արագութեամբ տարածուեցաւ ծխախոտի գործածութիւնը ազգերի մէջ, ճանապարհորդներ ծանուցանում են թէ մինչեւ անգամ Աֆրիկէի ամենախոր անկիւններում հեռու լուսաւորութիւնից, այդ բարբարոսները ծխում են ամենայն առատութեամբ. սակայն ինչպէս տեսնում ենք հիմայ ամենից առաւել ծխողները Պարսիկներն ու Տաճիկներն են:

Այժմ մի թեթեւ ակնարկ գցենք այն մասերի վերայ որոնք բաղադրում են այն մուխը, որ դուրս է գալիս ծխողի բերանից: Բազմաթիւ են ծխախոտից արտադրուած մուխի բաղադրիչ մասերը սակայն նշանաւորներից մի քանիսն են (Carbontc acid) ածխաթթու (Carbonic oxide ածխայինթթուակ (Ammonia gases) աւշակի կազեր, (Carbon) մուր (Nicerine) եւ նիքոթին. սորանից համեմատութիւնը տարբերում, է ծխախոտի զանազան տեսակներում գործածուած ծխափողի 1) մէջ եւ նորանում էլ, թէ ինչ արագութեամբ է այրւում ծխած ժամանակ: Այժմ տեսնենք թէ իւրաքանչիւրը ինչ ներգործութիւն ունի: Ածխաթթուն առաջ է բերում քուն ու գլխացաւ, ածխային թթուակի ազդեցութեան ներքոյ մարմնի մկանունքը դողում են նոյնպէս եւ սիրտը. աւշակի կազերը կծում են ծխողի լեզուն, գրգռում են լորձունց գեղձերը 2) եւ առաջ են բերում թէ բերանի եւ թէ կոկորդի մէջ՝ նեղիչ ցամաքութիւն, իսկ նիքոթինը ծխախոտի թունաւոր տարրն է որպէս ալքոլի ըմպելեաց մէջ կամ երկու սիգարի մէջ պարունակուած ամբողջ նիքոտինը թէ ու ուղղակի ածուի արեան շրջանի մէջ, իսկոյն եւ եթ մահ կպատճառէ:

(Կը շարունակի)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օրերս, Նոր Ջուղայից այստեղ է հասել Գերմանիայում ուսումն աւարտած, բնիկ Նոր-Ջուղայեցի յայտնի աստուածաբան պարոն Թորոս Տէր Իսահակեանը. ինչպէս լսում ենք շուտով պիտի մեկնի դէպի Էջմիածին. հոգեւոր պաշտօն ստանալու համար:

Գուցէ ընթերցողը մտածէ, որ յարգելի գիտնականը հոգեւոր կոչումն ստանալուց յետոյ պիտի վերադառնայ իր ծննդավայրը, գործելու այդ խաւարի թագաւորութեան մէջ:

Ոչ, Արեւմտեան լուսով ճոխացած Տէր Իսահակեանին չը կարողացաւ հրապուրել Նոր Ջուղան, իր նողկալի տրութեամբ, արեւմտեան լոյսը պահանջում է արեւմտեան մթնոլորտ: Իսկ Ջուղայինն մնում է բաւականանալ իր գիւղացի Տէր բաբաներով. մինչեւ երբ՝ դա դեռ հարց է:

—

Վեհ. Շահը բարեհաճել է Էմիր-Թումանութեան աստիճան շնորհել հայ ազգի Միրզա Մարտիրոսխան Դաւիթխանեան Միրփէնջին:

Ռաշտից մեր թղթակիցը գրում է որ այստեղ տարածուած են էնֆլիւէնցեա և ծաղիկ հիւանդութիւնները: Խճուղու շինութիւնը դանդաղ է առաջ գնում (երեւի եղանակների խառնակութեան պատճառով:)

Նոյն տեղից մեր ստացած մի նամակը տխուր կերպով է նկարագրում կուսակցութիւններից յառաջացած ցաւալի կացութիւնը, նամակագիրն ասում է. «լուսաւորեալ ազգերի մէջ՝ կուսակցութիւնը միշտ ունեցել է և ունի իւր բեղմնաւոր արգասիքը սակայն հայերիս մէջ նա գլխաւոր աւերիչի պաշտօնն է կատարել. դեռ մի քանի տարի առաջ յիշում եմ այն բաբախուն կեանքը, որի մէջ ապրում էր Ռաշտի փոքրաթիւ հայ գաղթականութիւնը, սակայն, այսօր շնորհիւ կուսակցութեանց աճելուն ամեն բան տակն ու վրայ է եղել և անցեալից միայն մնացել է մի նախանձելի յիշատակ»: Այո, ճշմարիտ է, կուսակցութիւնները ունենում են «բեղմնաւոր արգասիք» բայց այն ժամանակ միայն, երբ տարածուած է լինում գաղափարական մի ժողովրդի մէջ և ոչ թէ մէկ մէկու հարուածելու և անարգելու անզուսպ տենչանքով տոգորուած մի խուժանի:

Քաղաքումս տարածուած օրուայ հարցը՝ սև փողի արժէքն է. ինչպէս լսում ենք, մտադրութիւն կայ, այսուհետև 30 շահին մէկ ղռան հաշուել:

Թէհրանի Ղազվինայ թաղի սուրբ Գէորգ եկեղեցու երեցփոխը մեզ ղրկել է նոյն եկեղեցու 1893 մարտ 15-ից մինչև 1895 դեկտ. 31-ի հաշուեկշիռը տպագրութեան տալու, սակայն նիւթերի շատութեան պատճառով չը կարողացանք ներկայ համարով տպագրել:

Tchernsnomorski Vyestnik թերթը յայտարարում է թէ Ն. Բ. Վեհ. Շահն ընդունել է Իւր Որդի Թագաժառանգի հետ միասին՝ Զարի թագադրութեան հանդիսին ներկայ գտնուելու հրաւէրը որը յարմար առիթ պիտի լինի Թագաժառանգին էլ ռուսաց արքունիքին ներկայացնելու:

---

1) Զանազանութիւնը միայն ծխափողի նորութեան եւ հնութեան մէջ է. մի ծխափող որ տարիներ ծառայել է անպատճառ աւելի թունաւոր է, վասնզի տարիներում արտադրուած թունաւոր նիւթը հաւաքուած է իր ներսում:

2) Գեղձերը այն մանր ողկուզաձեւ գործարաններն են որոնք գտնւում են բերանի զանազան կողմերում, թուք եւս գոյգ են եւ որոնց պաշտօնն է արտադրել լորձունքը, շաղախելու մեր ծամած պատառը բերանի [illegible] միշտ խոնաւ պահելու եւ այլն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փետր. 13-ին տեղեկութիւն է հասել թէ ամսոյս 11-ին Սէուլում մի յեղափոխութիւն է ծագել, որով նախարարապետը և եօթը պաշտօնեաներ սպանուել են. Թագաւորը և թագաժառանգը ապաստանել են ռուսաց դեսպանատունը, ինչպէս նաև թագաւորի հայր Թէյ՝ Վէնքունը. հաստատում են թէ թագաւորը հրամայել է նախարարներին սպանել: Ռուսաց Դեսպանատան պաշտպանութեան համար 200 հոգի ռուս զօրք է հասել:

—Վերջին հասած լուրերը ցոյց են տալիս թէ Քորէայի ապստամբները ճապոնական մի փոքր զօրաբաժին են սպաննել, որոնք հեռագրական գծերին էին հսկում եւ 100 հոգի ռուս զինուոր և մի թնդանօթ հասել են Չէմուլփո:

—Կայսերական մի հրաման է հրատարակուել, որը հաստատում է (տաճկաց) 3,000,000 թրքական ոսկու նոր փոխառութիւնը.

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

ՌԷՅՏԵՐԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

Լոնդոն 19. Times-ն ասում է թէ լուր է պտտում թէ Իտալեան, Քասալան թողել է, բայց այդ լուրը հաստատող փաստերը մեզ պակասում են: Դոնգոլայի արշաւման պատճառով այնքան էլ մեծ շփոթութիւն չէ տիրում Ֆրանսայի պաշտօնական շրջաններում, Ռէյթերը հաստատ տեղեկութիւնէ քաղել, որ Բրիտանեան մտադիր չէ ներկաս արշաւախումբը ուղարկել Եգիպտոս, այլ պիտի սպասէ մինչեւ որ հանգամանքներ եւ դէպքերը հարկադրեն:

Բեռլին 19. Մարտ. Ռէյխսթագում տեղի ունեցած վիճաբանութեան ժամանակ, արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց թէ, չէ թէ որեւ է թշնամութիւնից կամ կողմնապահութիւնից էր որ Գերմանեան միացաւ Ռուս եւ Ֆրանսայի հետ Ճափոնի դէմ, այլ իւր շահերի պաշտպանութեան համար էր, սակայն այն երկտասարդ Ճափոնը որ իւր թէ ցամաքային եւ թէ ծովային պատերազմական հմտութիւնը ցոյց տուեց, այսօր կարող է վտանգ լինել Գերմանիոյ պաշտպանութեան վրայ եւ յոյս յայտնեց որ Գերմ. կառավ. շուտով վաճառականական հաստատ հիմանց վրայ պիտի կապուի Ճափոնի հետ:

Լոնդոն 19-պ. Քուրզոն, հասարակաց սենեակում յայտնեց, թէ մինչ այսօր Բրիտանիայի եւ Իտալիոյ մէջ որեւ է դաշնադրութիւն կամ կապակցութիւն չկայ, բայց շատ հաւանական է որ այս երկու երկիրները դաշնակցին, իրենց Աֆրիկեան ընդհանուր շահերը պաշտպանելու համար:

Փարիզ 19. Փետր պ. Բերթելո, իւր ատենախօսութեան մէջ այսպէս է ասում, թէ Դոնգոլայի արշաւանքը միանգամայն պիտի կլանէ Եգիպտոսի համար պատրաստուած պահեստի գանձը եւ զրգռելով մոլեռանդութիւնը, վտանգի կենթարկէ Ֆրանսիայի եւ այլ երկիրների Աֆրիկեան ստացուածքը, ինչպէս նաեւ առիթ պիտի տայ Բրիտանիային եգիպտական գրաւումը երկարելու. այս մասին, «ասաւ նա» Բրիտանիայի հետ բանակցութիւնը շարունակւում է:

Լոնդոն. 20 մարտ. Իտալեան ծանուցում է տալ մեծին Բրիտանիային թէ ինք չպիտի թողնէ Քասալան, մինչ իր կարողութեան վերջին րոպէն:

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

Շաբաթաթերթիս անցեալ թուահամարը փոխանակ նոմեր 9-ի սխալմամբ նոմեր տասն երեք դրած:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ՝
Աստղ-Արեւելեան Ընկերութիւն
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Մակար Գ. Մակարեանց

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ճանաչելով Շաւիղի հրատարակիչ Անդրէաս Նազարեանին, գիտեմ, որ պարսկաստանից մեկնելուցս յետոյ, պիտի սկսի իւր թերթով զզուելի հայհոյանքներ եամբաստանութիւններ տեղալ ինձ վրայ գիտենալով որ իւր թերթը շատ ուշ կը ընկնի իմ ձեռքը: Շաւիղ №-8ը լոյս չը տեսած ես մեկնում եմ և եթէ այնուհետև մի բան գրւի իմ դէմ այդ թերթում, դա կը լինի վատութիւն: Դրա փոխարէն հրաւիրում եմ պ. հրատարակչին՝ հրապարակ ելնել իմ դէմ Կովկասի թերթերի մէջ, որպէս զի ես հնարաւորութիւն ունենամ նրան պատասխանելու:

Շաւիղի նախկին խմբագիր՝
Վ. Փափազեանց.

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐ, ՀՐԱՒԻՐԱԳՐԵՐ, ՀԱՇՈՒԵԹՂԹԵՐ, ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ, ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԻ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐԻ ՏՈՄՍԵՐ, ՍՏԱՑԱԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ.

ՄԱՔՈՒՐ, ԽՆԱՄՈՒԱԾ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՇՈՒՏԱՓՈՅԹ

Դիմել «Աստղ-Արեւելեան» Ընկերութեան Ջաւա-Հայ տպարանի տեսչութեան

LIBRAIRIE BARNEOUD
Teheran

Մ. Բառնէուտ գրավաճառ Թէհրանում, պատիւ ունի յայտնելու թէ իւր գրավաճառանոցում գտնւում են ամենահասակի եւ ճաշակի յարմար գրքեր ամեն լեզուով, գլխաւորապէս գաղղիերէն. վայելչագրութեան տետրակներ եւ այլն:

Արժէքները շատ աժան են եւ ամենքին մատչելի. դիմել վերոյիշեալ գաղիերէն հասցէին: 6---10

Թէհրան, Ջաւա-Հայ Տպարան.